

Vlaams
Parlement

ingediend op **105** (2019-2020) – Nr. 2
22 november 2019 (2019-2020)

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme
uitgebracht door Joris Nachtergaele en Annick Lambrecht

over het voorstel van resolutie

van Mieke Schauvliege, Johan Danen, Chris Steenwegen, Jos D'Haese
en Bruno Tobback

betreffende de bescherming van het Amazonewoud

*Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden,
Internationale Samenwerking en Toerisme:*

Voorzitter: Cathy Coudyser.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Karl Vanlouwe;
Johan Deckmyn, Kristof Slagmulder, Frieda Verougstraete-Deschacht;
Karin Brouwers, Vera Jans;
Emmily Talpe, Bart Tommelein;
Tine Van den Brande, Jeremie Vaneeckhout;
Annick Lambrecht.

Plaatsvervangers:

Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Sofie Joosen, Steven Vandeput, Manuela Van Werde;
Adeline Blancquaert, Stefaan Sintobin, Anke Van dermeersch;
Martine Fournier, Orry Van de Wauwer;
Jean-Jacques De Gucht, Marino Keulen;
Mieke Schauvliege, Chris Steenwegen;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

Documenten in het dossier:

105 (2019-2020) – Nr. 1: Voorstel van resolutie + Addendum

INHOUD

1. Toelichting	4
2. Bespreking	5
3. Stemming	9
Gebruikte afkortingen	10

De Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme behandelde op 5 november 2019 het voorstel van resolutie betreffende de bescherming van het Amazonewoud.

1. Toelichting

Mieke Schauvliege licht het voorstel van resolutie toe. Tijdens de zomer van 2019 stond het Amazonewoud in brand en dat is nog steeds het geval. De vernietiging van het woud is vanwege zijn belang voor de atmosfeer en de biodiversiteit nefast voor de wereldgezondheid. Een van de inheemse beschermers werd vermoord. Acht van hun leiders hebben in het federale parlement steun gevraagd, in het kader van de campagne Indigenous Blood: Not a Single Drop More. Vandaar dat de indianen het voorliggende voorstel van resolutie hebben opgesteld.

In augustus 2019 waren er 80.000 brandhaarden, 85 percent meer dan in dezelfde maand van 2018. Hoewel heel wat branden in het woud vanzelf ontstaan, gaat het hier om aangestoken branden. Ze brengen een enorme uitstoot van CO₂ teweeg. De spreker wijst erop dat in het woud 80 tot 120 miljard ton koolstof is opgeslagen, wat dertien keer de wereldwijde jaarlijkse uitstoot van fossiele brandstoffen en industrie is. De hele wereld heeft er dan ook belang bij dat het woud behouden blijft.

Daarbij komt de bedreiging van de inheemse volkeren, die instaan voor de bescherming van het woud. De moord op Paulo Paulino Guajajara is geen eenmalig feit. Het aantal gevallen van bedreiging en verdrijving nam sinds 2018 toe van 111 tot 160. De organisaties die voor hun rechten opkomen, worden ontmanteld. Mensen komen dan ook op straat om voor hun rechten op te komen, zoals de genoemde acht leiders, die in Europa de landen bezoeken die het meeste soja uit Brazilië importeren.

De branden zijn aangestoken door lokale landbouwers, die heel vaak onder druk staan van grote bedrijven. Hun doel is om extra gronden vrij te maken voor de teelt van soja, die nodig is voor onze landbouw en de productie van rundvlees ter plaatse.

De Braziliaanse soja- en rundvleesindustrie wordt gesteund door een aantal grote financiële spelers als Black Rock en Vanguard, maar ook BNP Paribas Fortis stelt 3 miljard dollar ter beschikking van bedrijven die betrokken zijn bij de sojaproductie, zoals te lezen is in een rapport van FairFin.

De Braziliaanse regering stapte uit het internationale klimaatakkoord en steunt volgens de spreker de vernietiging van het Amazonewoud. Tegen de brandstichting wordt nauwelijks opgetreden, in weerwil van internationale protesten. Een rapport van Global Witness plaatst Brazilië in de top vier voor moorden op ecologische activisten. Wie zich inzet voor het Amazonewoud, bekoopt het met zijn leven.

Omdat het woud van levensbelang is voor de wereld, vinden de indianen dat het Vlaams Parlement de oproep van de acht leiders moet steunen. Men moet er alles aan doen om te voorkomen dat het woud vernietigd wordt voor de import van producten. Een aantal ngo's steunt die vraag, met name om in het vrijhandelsverdrag tussen de EU en Brazilië, Argentinië, Uruguay en Paraguay duidelijke voorwaarden op te nemen tegen ontbossing en voor het opleggen van herbebossing. Door dat niet te doen, organiseert men bovendien oneerlijke concurrentie op de Europese landbouwmarkt.

Brazilië is geen onbelangrijke handelspartner van Vlaanderen: volgens FIT staat het op de 21e plaats voor uit- en op de 25e plaats voor invoer. Vlaanderen kan dan ook impact hebben.

Concreet vragen de indieners aan de Vlaamse Regering om in haar contacten met de Braziliaanse regering de zorg voor het behoud van het Amazonewoud en een efficiënte aanpak van de branden voldoende kenbaar te maken. Ze vragen verder dat de Federale Regering als aandeelhouder van BNP Paribas Fortis, de leningen aan bedrijven die meewerken aan de ontbossing van het Amazonewoud doet herbekeken. Ze vragen de Vlaamse Regering om van de positie van België in de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties gebruik te maken om dat wereldprobleem aan te kaarten.

Voorts vragen de indieners om via de Europese Commissie financiële instellingen die participeren in de soja- en vleesindustrie die verantwoordelijk is voor de ontbossing van het Amazonewoud, te bestraffen door de toegang tot de Europese markten te ontzeggen. Een opschortingsclausule zou moeten worden opgenomen in het handelsakkoord tussen de EU en de MERCOSUR-landen, met harde voorwaarden over de ontbossing en de herbebossing in het Amazonewoud, en de naleving van het klimaatakkoord van Parijs door alle MERCOSUR-landen en in het bijzonder door Brazilië.

Met het voorstel van resolutie willen de indieners het signaal geven dat consumenten van hout en soja uit het Amazonegebied, de verantwoordelijkheid hebben om duidelijke voorwaarden te stellen. Omdat het genoemde akkoord pas in het voorjaar door de Europese Commissie wordt behandeld, stellen de indieners voor om ter voorbereiding in de commissie een discussie op te starten en eventueel een hoorzitting te organiseren met de verschillende spelers.

2. Bespreking

2.1. Jos D'Haese

Ook indiener *Jos D'Haese* vindt het zeer nodig om in de commissie over het Amazonewoud te spreken. Voormalig president Dilma Rousseff zei in september 2019 dat de Amazone een deel vormt van de Braziliaanse ziel. Zonder Amazonewoud geen Brazilië. De bescherming is dan ook dringend.

Deze zomer stonden onze longen in brand en toch was er amper actie. Net op dat moment komen de onderhandelingen over een vrijhandelsverdrag met onder andere Brazilië in een stroomversnelling. Het doel is de importtarieven voor onder meer vlees, suiker, tarwe en ethanol sterk te verlagen, waardoor Uruguay, Paraguay, Argentinië en Brazilië verregaande en eenvoudiger toegang krijgen tot de Europese voedselmarkt.

Ook hij wijst op het verband tussen de massaproductie van vlees en soja enerzijds en de grootschalige ontbossing anderzijds, en op de gevolgen voor het milieu, de biodiversiteit, de lokale bevolking en het klimaat. Als Brazilië de strijd tegen de ontbossing niet opvoert, neemt volgens Braziliaanse wetenschappers de uitstoot van broeikasgassen toe tot 1,3 gigaton CO₂-equivalent per jaar. Het MERCOSUR-handelsverdrag is dan ook exact het omgekeerde van wat nodig is, namelijk dat zowel de landen, de bevolking als het klimaat erbij winnen. Doel zou moeten zijn dat ieder land via internationale handel zijn rijkdommen kan gebruiken voor een evenwichtige en duurzame ontwikkeling in de plaats van uitputting en roofbouw.

De branden in het Amazonewoud zijn geen natuurramp, maar bewust aangestoken ten dienste van de winsten van grootgrondbezitters en mijn giganten. Jos D'Haese roept de commissie op om gezamenlijk te beslissen om daar niet aan mee te werken, en zowel via de eigen kanalen als via de Federale Regering en de Europese Commissie al het mogelijke te doen om de impact op het Amazonewoud terug te dringen, met name door stellingname in de onderhandelingen over het MERCOSUR-handelsverdrag.

2.2. Bruno Tobback

Bruno Tobback herinnert aan de voortdurende zoektocht naar klimaatmaatregelen die geen geweldig negatieve gevolgen hebben op economisch of sociaal vlak. Dit is daarvoor het uitgelezen domein. Ook wie zich niet aangesproken voelt door morele verantwoordelijkheid of liefde voor bomen, kan daardoor overtuigd worden. Wat voorligt, belangt immers ons allen aan en geeft bovendien de gelegenheid om maatregelen te nemen die voor bepaalde sectoren als de lokale landbouw niet alleen niet negatief maar zelfs positief kunnen zijn. De korte keten is gebaat bij grotere barrières voor industriële import. Ook hij verklaart zich als indiener bereid tot een constructief gesprek.

2.3. Karin Brouwers

De fractie van *Karin Brouwers* deelt de bekommernis om wat zich al jaren in het Amazonegebied afspeelt, maar leest in het voorliggende voorstel van resolutie zaken die juridisch niet kunnen. Ze stelt de vraag of de Veiligheidsraad bijvoorbeeld wel bevoegd is. Zij heeft ook vragen bij de noodzaak van een hoorzitting. De meerderheid is wel bereid om zelf met een tekst aan de slag te gaan, waarbij eventueel andere fracties kunnen uitgenodigd worden, of te werken met amendementen op wat voorligt. CD&V geeft de voorkeur aan een realistische tekst.

2.4. Emmily Talpe

Emmily Talpe treedt Karin Brouwers bij. Ook zij erkent dat de situatie in het Amazonewoud de nodige aandacht verdient, maar vindt bepaalde bewoordingen in het voorstel van resolutie onwenselijk omdat ze bepaalde sectoren viseren. Ook de Open Vld-fractie staat echter open voor een breder initiatief.

2.5. Karl Vanlouwe

Karl Vanlouwe gewaagt van een voorstel van klein links en zelfs communisten, waarin de bescherming van het Amazonewoud rechtstreeks gekoppeld wordt aan handelsbesprekingen. Dat vindt hij bijzonder verregaand. Die bescherming is nodig maar vereist de juiste maatregelen. Vragen om leningen aan bedrijven te herzien, vindt hij, nog afgezien van de moeilijkheid om de genoemde activiteiten aan te tonen, bijzonder negatief. Bovendien denkt hij niet dat de voorgestelde sancties de betrokken landen zouden treffen.

De N-VA-fractie is evenmin voorstander van opschortings- of opzeggingsclausules in handelsakkoorden. De naleving van milieuakkoorden en de eerbiediging van mensenrechten zijn zeker nodig maar moeten ter plaatse verbeterd worden in dialoog met nationale en regionale overheden, en niet door banden met handelspartners te verbreken. Men ziet genoeg dat economische sancties de bevolking treffen in de plaats van het regime, waarbij hij Iran als voorbeeld geeft. Vaak is het resultaat isolement, waarmee het Amazonegebied nog minder gebaat zou zijn.

Wel is ook de N-VA-fractie bereid om na grondige discussie tot een andere tekst te komen dan de huidige, die veel te negatief gericht is op sancties, waarvan de bevolking het slachtoffer zal zijn. Ook Karl Vanlouwe vindt een hoorzitting in dit stadium niet opportuun.

2.6. Johan Deckmyn

Volgens *Johan Deckmyn* is iedereen het erover eens dat het Amazonewoud belangrijk is en dat het moet beschermd worden. Het probleem is niet nieuw. Het voorliggende voorstel van resolutie wijst met het vingertje, wat hij typisch links noemt. Groen is daar volgens hem de kampioen in, maar hij ziet dat sp.a zich graag aansluit en dat ook PVDA mag meedoen.

Verder stelt hij vast dat bepaalde Zuid-Amerikaanse landen meer gevisieerd worden dan andere. Wat BNP Paribas Fortis betreft, roept Johan Deckmyn de vraag op wie gaat bepalen welke bedrijven verantwoordelijk zijn voor ontbossing. Hij waarschuwt voor de marktgevolgen, waarbij hij de goede contacten tussen Gent en Braziliaanse havens als voorbeeld geeft.

Voor het probleem zelf bepleit Johan Deckmyn een breed gedragen oplossing, maar wat voorligt, ziet hij niet als de start daarvan. Wat de Veiligheidsraad betreft, wijst hij erop dat het misschien in onze ogen een wereldprobleem van de eerste orde is maar dat een heel deel van de wereldbevolking andere prioriteiten heeft. Hij pleit voor bescheidenheid.

2.7. Jeremie Vaneeckhout

Jeremie Vaneeckhout herinnert eraan dat een vorige minister-president er voorstander van was om mensenrechtenkwesties als die van professor Ahmadreza Djalali in Iran, op Europees niveau met handelssancties op te nemen. Inmiddels hebben blijkbaar sommigen ter rechterzijde hun geloof verloren in die internationale voortrekkersrol van Vlaanderen. De weigering om de MERCOSUR-onderhandelingen met het Amazonewoud te verbinden is dan ook totaal inconsequent. Hij attendeert er Karl Vanlouwe op dat ook daar mensen vermoord zijn en dat niet alleen in Catalonië sprake is van politiegeweld.

Karl Vanlouwe zegt dat Catalonië in Europa ligt.

Bruno Tobback noteert dat Karl Vanlouwe de bescherming van levens binnen de EU belangrijker vindt dan erbuiten.

Karl Vanlouwe verzekert dat hij elk mensenleven even belangrijk vindt. Het is evenwel zo dat de EU bepaalde normen en waarden respecteert, en dat elders, en zeker in socialistische dictaturen, heel wat mensenrechten niet worden gerespecteerd.

Jeremie Vaneeckhout waardeert die verzekering maar blijft verwonderd dat men in de kwestie van professor Djalali handelssancties te overwegen vindt en in deze materie van het Amazonewoud niet, hoewel beide evenveel met mensenrechten te maken hebben.

2.8. Mieke Schauvliege

Mieke Schauvliege stelt vast dat iedereen bezorgd is en het Amazonewoud heel belangrijk vindt. Zij hoorde anderzijds heel weinig voorstellen om de impact van Vlaanderen op dat dossier te laten gelden. Net omdat een Vlaams standpunt nodig is en de bespreking daarover moet opgestart worden, werd dit voorstel van resolutie ingediend. Zij begrijpt wel dat er nog veel vragen zijn en dat rapporten als dat van FairFin nog te weinig bekend zijn. Het zou dan ook interessant zijn de auteurs te horen over hun argumentatie, evenals andere spelers. Daarna kan het voorstel herschreven worden tot een tekst waar iedereen achter staat. Zij wijst erop dat ook op federaal en Europees vlak soortgelijke initiatieven aan de orde zijn.

2.9. Karl Vanlouwe

Karl Vanlouwe wil niet vertrekken van de voorliggende tekst als basis voor een mogelijke verdere behandeling. Het voorstel van resolutie gaat immers in een richting die zijn fractie niet volgt, namelijk die van sancties. Ngo's uitnodigen om dat te komen verdedigen, wenst hij dan ook niet. Hij is bereid met een wit blad te herbeginnen, waarbij hij wel waarschuwt dat N-VA weigert om een voorstel van resolutie samen te ondertekenen met PVDA.

2.10. Johan Deckmyn

Ook de fractie van *Johan Deckmyn* vindt het voorstel geen goede basis, vanwege te stigmatiserend en te weinig opbouwend. Vlaams Belang is zo bescheiden om geen eigen voorstel in te dienen maar staat wel open voor een nieuw voorstel, waarbij dan een hoorzitting te overwegen valt.

2.11. Bruno Tobback

Bruno Tobback is bereid zowel een geamendeerde als een nieuwe tekst in overweging te nemen om ergens uit te komen met het hele Vlaams Parlement. Hij vindt wel dat een hoorzitting over die andere tekst niet mag beperkt zijn tot de bevestiging daarvan. Sprekers selecteren om te horen wat men graag wil horen, is niet de bedoeling, waarschuwt hij. Wie het meent met het belang dat men zegt te hechten aan het probleem, moet bereid zijn een open dialoog te voeren. Hij vat samen dat hij openstaat voor de bijsturing van wat voorligt maar dan wel aan de hand van een open debat.

2.12. Jos D'Haese

Jos D'Haese stelt voor om voort te werken met de tekst die voorligt. Wie het ergens niet mee eens, kan daarover een amendement indienen. Daardoor kan het debat gaan over de grond van de zaak. Hij merkt op dat Karl Vanlouwe alvast duidelijk zegt dat hij het niet eens is met de basis van het voorstel, namelijk het pleidooi voor sancties. Ook van andere partijen, die vaak genoeg pleiten voor moed om de problemen te benoemen zoals ze zijn, verwacht hij duidelijkheid. Hij aanvaardt niet dat men weigert om te spreken over de verantwoordelijken voor wat in het Amazonewoud gebeurt. Tijdens een hoorzitting kan men daar heel wat over bijleren, merkt hij op. Voor de fixatie op andere landen in de wereld, die hiermee niets te maken hebben, beveelt hij aan om hulp te zoeken.

2.13. Karl Vanlouwe

Karl Vanlouwe herhaalt dat zijn fractie niet wil voortwerken op basis van een tekst die schuldigen met de vinger wijst, met name lokale landbouwers, bedrijven, banken en regeringen. Hij stelt dan ook voor het voorstel weg te stemmen en te herbeginnen.

3. Stemming

Het voorstel van resolutie wordt verworpen met 9 stemmen tegen en 3 stemmen voor.

Cathy COUDYSER,
voorzitter

Joris NACHTERGAELE
Annick LAMBRECHT,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

CO ₂	koolstofdioxide
EU	Europese Unie
FIT	Flanders Investment & Trade
MERCOSUR	Mercado Común del Sur (douane-unie tussen Brazilië, Argentinië, Uruguay, Paraguay en Venezuela)
ngo	niet-gouvernementele organisatie